

Т.А. ЖАДАН, ст.викладач, м. Харків, НТУ «ХПІ»

ОБ'ЄКТИВНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ

В умовах глобалізації економіки і інтеграції України у світовий економічний простір гостро ставиться питання про розвиток окремих галузей агропромислового комплексу, здатних забезпечити продовольчу безпеку країни, задовольнити потреби населення у високоякісних продуктах харчування, їх економічну та фізичну доступність, спрямувати свій потенціал на раціональне використання і комплексну переробку сировини, розширення експорту готової продукції. Особливе місце у цьому процесі належить олійно-жировій галузі.

Олійно-жирова галузь є найпотужнішою галуззю агропромислового комплексу України, яка відіграє ключову роль у забезпеченні рослинною олією та продуктами її переробки як внутрішнього так і зовнішнього ринку. На функціонування та розвиток олійно-жирової галузі найістотнішим чином впливають її специфічні особливості, серед яких можна виділити наступні:

- перша особливість пов'язана з масштабністю використання олійно-жирової продукції у самій галузі (олія є основою для виробництва саломасу, який в свою чергу є основою для виробництва маргаринової продукції та мила), харчовій, хімічній, металургійній, шкіряній і текстильній промисловості, сільському господарстві, виробленні теплової та електричної енергії;

- по-друге, це висока концентрація виробництва;

- по-третє, це висока ресурсомісткість галузі (для виробництва однієї тонни олії витрачається від трьох до восьми тонн насіння олійних культур);

- по-четверте, це високий ступінь залежності галузі від сільського господарства, яке є основним постачальником олійної сировини для переробних потужностей галузі;

- по-п'яте, це просторова розосередженість зон вирощування олійної сировини, що потребує врахування при розміщенні нових виробничих потужностей галузі, а також розвитку її інфраструктури;

- по-шосте, це високій ступінь залежності урожайності олійних культур від природно-кліматичних умов, що в свою чергу відбивається на завантаженості виробничих потужностей галузі, якості кінцевої продукції, впливає на кон'юнктуру ринку;

- сьома особливість - сезонність виробництва, оскільки олійна сировина протягом року поступає нерівномірно. Переробні потужності галузі найбільшим чином завантажені у вересні – листопаді, оскільки саме на цей період припадає збір врожаю соняшника та інших олійних культур;

- восьма особливість пов'язана з експортною орієнтацією галузі, її залежністю від зовнішньоекономічної політики держави, співвідношення попиту та пропозиції на світовому ринку, світових цін на мінеральне пальне та ін.;

- дев'ята особливість – продукція олійно-жирової галузі є важливою складовою у харчуванні людини і відноситься до категорії соціально-значущої, входить до складу продуктів харчування споживчого кошику.

Виявлення та визначення специфічних особливостей олійно-жирової галузі обумовлюють необхідність застосування заходів та засобів державної підтримки, що дозволить найбільш ефективним чином спрямувати їх на створення сприятливого середовища для розвитку галузі у відповідності з цілями агропромислової політики держави (підвищення конкурентоспроможності продукції, удосконалення господарських відносин між виробниками олійної сировини, її переробниками та споживачами готової продукції, підвищення добробуту населення, створення належних умов праці, зміцнення продовольчої безпеки країни, збільшення надходжень до бюджету тощо).